

Saarlaste Ühing Torontos (SÜT) - asutatud 1956
ütleb Sulle, lugupeetud lugeja, Teretulemast meie kodulehele!

SÜT kodulehe sisukord:

- 1. Ühingu kodulehe struktuur / sissejuhatavad kommentaarid**
 - 1.1 Saarlaste Ühing Torontos - eesmärk ja tegevusala
 - 1.2 Kuldjuubel; Kuldjuubel + 1!
 - 1.3 Suvepäevadest; ühingu lipuõnnistamine
 - 1.4 Mõni sõna sissejuhatava osa lõpetamiseks
- 2. Esimesed küünlapäevapeod; ühingu asutamine; kilde ühingu varasemast tegevusest**
 - 2.1 “Nii see algas ...”
 - 2.2 Toronto saarlaste esimesed kokkutulekud
 - 2.3 Saarlaste Ühing Torontos asutamine
 - 2.4 Ühingu pea- ja juhatuse koosolekud
 - 2.5 Kilde ühingu varasemast tegevusest
 - 2.6 Ühingu töötegijad; lisad 1 ja 2
- 3. Lähemalt mõne tegevuse kohta ühingu algaastatel**
 - 3.1 Jäljed ühiskondlikul tööpõllul
 - 3.2 Killamängud; tõuge laialdasemale maakondlikule tegevusele Torontos

4. **Maakondlik Esinduskogu 25!**
5. **Mõningat ühingu hilisemast tegevusest - peale kuldjuubelit**
 - 5.1 "Saaremaa Sügis" 2006
 - 5.2 Küünlapäevapidu 2007
 - 5.3 SÜT ja Saaremaa Muuseumi ühisnäitus, seoses EV 90!
 - 5.4 Sügiskoosviibimine 2008
 - 5.5 Küünlapäevapidu 2009
 - 5.6 Aastapeakoosolek, pro 2008/2009
 - 5.7 Sügiskoosviibimine 2009
 - 5.8 Küünlapäevapidu 2010 - juba 55-s!
 - 5.9 Aastapeakoosolek, pro 2009/2010
 - 5.10 Aastapeakoosolek, pro 2010/2011
 - 5.11 Aastapeakoosolek pro 2011/2012
 - 5.12 SÜT kaas- ja koostöö Maakondliku Esinduskogu poolt planeeritud kirjalikule ülevaatele Esinduskogu tegevusest peale aastat 1993, mil ilmus ülevaate I osa.
 - 5.13 SÜT Aastapeakoosolek, pro 2012/2013; lühidalt ühingu 2013/2014 aasta tegevusest; mõningat ühingu tegevusest aastatel 2014 ja 2015.
6. Seisame teelahkmel ja küsime: "kas edasi olla, või mitte olla"; mõtteid ja samme seoses SÜT tegevuse lõpetamisega
7. Viited

.....

1. SÜT kodulehe struktuur / sissejuhatavad kommentaarid

Nii, nagu kodulehe sisukorrast näeme, koosneb SAARLASTE ÜHING TORONTOS (SÜT) koduleht neljast osast: neist **esimene** - peatükid 1, 2 ja 3 - annab ülevaate ühingu eesmärkidest ja vastava organisatsiooni loomisest ja sellega seonduvast. Sealt leiame ka rea lühikirjeldusi ühingu tööst tema esimese 50 tegevusaasta jooksul, mis kulmineerub kuldjuubeliga - küünlapäeval 1996.

Kodulehe **teine osa** - ptk. 4 ja osa 12 viendast peatükist - kirjeldab SÜT panust seoses Torontos pikemat aega tegutsenud eesti maakondlike ühingute / seltside katusorganisatsiooni MAAKONDLIKU ESINDUSKOGU tekkimisega, samuti ühingu aktiivset osalust esinduskogu 25. juubelipidustustel. Ptk. 5.12 annab ülevaate seoses esinduskogu raamatu "Maakondade Pärandi Jälgedel II" loomise ja väljaandmisega toimunud tegevusest SÜT ja raamatu toimetuse

vahel; samas on ka viide 2015. a. ilmunud raamatu publikule esitlemise piduliku koosviibimise (Toronto Eesti Majas) kohta kohalikus ajakirjanudses ilmunud kirjutisele ja pildile.

Kodulehe **kolmandas** osas - peatükid 5 ja 6 - leiame lühikirjeldusi ja fotosid ühingu töööst ja tegevusest organisatsiooni kuldjuubelile järgneva kümne aasta jooksul, samuti viiteid ühingu tegevuse kohta ilmunud avalikele kirjutistele / piltidele kohalikus elektroon-meedias; ka ühingu juhatuse poolt astunud sammudele organisatsiooni tegevuse lõpetamiseks.

Kodulehe **neljas** osa - **Viited** - annab (valitud) nimekirja kirjutistele elektroon-meedias leiduvast teabest seoses Saaremaaga, saarlastega, Torontoga ja mõne muuga.

... ülalpool antud osa k.o. peatükist on täiendatud 13. detsembril, 2015 / J. Pahapill, kodulehe toimetaja.

.....

1.1 Ühingu eesmärk ja tegevusala

Saarlaste Ühing Torontos (SÜT) asutamisest on k.o. kirjutise päevaks (25-02-2007) möödunud enam kui poolsada aastat. Asutamiskoosolek toimus Torontos 18. märtsil, 1956. Põhikirja alusel on ühingu eesmärk:

“... saarlaste koondamine ühiseks tegevuseks eesti rahvuslikus vaimus, saarte omapärimuste ja traditsioonide kohaselt”.

Kuigi põhikirjas pole mainitud, et ühingu tegevusalaks on vaid Suur-Toronto piirkond, on see tegelikkuses siiski nii. Aastate jooksul on loodud ka lähedased kontaktid kodusaarega, samuti saarlastega mujal maailmas, sh kodusaarest suurima eemaloleva organiseeritud kogukonnaga Tallinna Saarlaste Ühendus - <http://www.hot.ee/saarlast/> .

Aastakümnete jooksul on Toronto Saarlaste Ühing oma tegevuses mitmel ühiskondlikul frondil silmapaistvalt aktiivne olnud. Seda eriti oma esimestel aastakümnetel, mil peale põhikirjas ettenähtud kaas-saarlaste koondamise ja saarte omapärasuse alalhoiuga tegeleti ka mitmesuguse muu tööga eesti kultuuri alalhoiu huvides võõrsil, kuna siis elasid kodueestlased raske NL okupatsiooni all. Peale kodumaa taasiseseisvumist (1991) - aga ka selle hilisematel eelaastatel - olid nii ühing tervikuna kui mitmed tema liikmed individuaalselt tihedas koostöös oma kodusaare vendade-õdedega, ettevalmistamaks Eesti Vabariigi taasiseseisvumist.

SÜT töös ja tegevuses on tema pika elu jooksul toimunud mõningaid muudatusi. Tegevuse pearõhu asetust on aeg-ajalt kohandatud vastavalt vajadustele nii ühingu liikmete kui kaas-saarlaste osas kodumaal. Aga üks neist on püsinud siiski sisuliselt muutmatult, see on Toronto ja ümbruskonna saarlaste ning sõprade traditsiooniline küünlapäevapidu / perekondlik koosviibimine. Tegelikult toimus neist esimene juba kaks aastat enne ühingu asutamist ja oli seega tubliks hoovaks ühingu loomisel. Alates aastast 1955, on Toronto saarlased korraldanud pidulikke küünlapäeva-koosviibimisi igal aastal – seega tänavune (3.02.2007) oli arvult juba

viiekümnekolmas! Siin allpool paar pilti Toronto saarlaste küünlapäevapidudelt – neist viimane võetud 47 aastat hiljem peol osalenud peolistest, kes võtsid osa ka esimesest küünlapäevapeost.

Toronto saarlaste akordeonide orkester esimesel küünlapäevapeol 1955 Poola majas. Paremtalt: Ets Kreem, Äрни Käärid, prl. Himmist, Voldemar Varik, Voldemar Gustavson (taga), Lembit Riis.

Grupp rõõmsaid peolisi SÜT traditsioonilisel küünlapäevapeol Toronto Läti kultuurikeskuses veebruaris 2002, kes osalesid ka 47 aastat tagasi toimunud Toronto saarlaste esimesel küünlapäevapeol 4. veebruaril, 1955 Poola Majas.

1.2 Kuldjuubel; kuldjuubel + 1!

Ühingu kuldjuubeliaasta (1995) küünlapäevapidu toimus erilise pidulikkusega ja rikkaliku eeskavaga – peokava näeb siit: http://saarlane.ca/kava_juubel_50.pdf

Peost osavõtt oli rohkearvuline – Toronto Eesti Maja suur saal oli külalistega otse täidetud! Kuna ajalehes EESTI ELU ilmus üritusest pikem kirjutis, millest koopia ka lehe võrgus, aadressil <http://www.eesti.ca/?op=article&articleid=12456> , siis pole vajadust sellest siin pikemalt kirjutada.

Järgmise - 1996. a. - traditsioonilise küünlapäevapeo kohta ilmus kirjutisi nii kodusaare ajalehes OMA SAAR (mille võrguväljaande koopia pole kahjuks enam ligipääsu) kui Toronto ajalehes EESTI ELU - koopia aadressil <http://www.eesti.ca/?op=article&articleid=15380> . Eelmises lõigus ära toodud ajalehe kirjutistest leiame vihjeid ka ühingu esimehe poolt peol esitatud murelik tähelepanek seoses Saare maakonna rahvaarvu dünaamikaga viimase kümne aasta jooksul (1997-2006), mil' rahvaarv kahanes keskmiselt 300 isikut aastas – 3043 isikut antud ajavahemikus. Selle põhjustasid peamiselt kaks tegurit, negatiivne iive (keskmiselt 149 aastas) ning sisse- ja väljarändude negatiivne üldsumma, enam-vähem sama number kui iivel. Väljaränd on aga suurenenud tunduvalt viimase 4-5 aasta jooksul, seda eriti oskustöölise arvel. Lähemalt on selle kohta andmeid graafikas: http://saarlane.ca/elanike_arv_1997-2006.pdf; 2007 aasta kohta on lisaandmed lehel - veebis: http://saarlane.ca/elanike_arv_1997-2007.pdf.

1.3 Suvepäevadest; ühingu lipuõnnistamine.

Peale ühingu traditsiooniliste küünlapäeva koosviibimiste on seltskondlikul areenil populaarsed olnud ka Toronto saarlaste suvepäevad, mida samuti korraldati aastakümneid ja peaaegu igal aastal, kuid mitte enam hiljuti. SÜT esimene suvepäev peeti 22. augustil, 1959 saarlase Vähi talus, Toronto lähistel, looduslikult kauni Nottavasaga jõe kaldal ligi 200 osavõtjaga. Sellele järgnesid mitmed, harilikult aastase või paari-aastase vaheajaga. Neist lähemalt, koos rikkaliku pildimaterjaliga, leiame ühingu poolt väljaantud erinevatest juubelitrukistest, n. "SÜT - 35" ja "SÜT - 50"; samuti ühingu ajakirjast "MEIE MAA", mis ilmus neli korda aastas, ligi kaheksa aastat – esimene neist detsembris 1987.

Kuigi ühingu suvepäevad olid igati toredad ja meeldejäädavad, jätan need siin siiski lähemalt kirjeldamata (lugejal on võimalus neile läheneda eespool mainitud allik-materjali kaudu).

See öeldud, peatun siin neist siiski ühe juures veidi pikemalt - nimelt suvepäeval, mis peeti 26. augustil 1989 Jõekääru eesti laste suvekodu maa-alal. Nii, nagu on kirjas ühingu juubelitrukises "SÜT – 40", oli tolle päeva tähtsamaks momendiks ühingu lipu õnnistamine kaas-saarlase praost Emanuel Lepiku poolt, millele elas kaasa ligi paarsada inimest. Siin, allpool - järgmisel lehel leiame tähtsast sündmusest paar fotot:

SÜT lipu õnnistamine ühingu suvepäeval 26.08.1989 Jõekäärul, õnnistab kaas-saarlane, praost Emanuel Lepik.

SÜT tollane esimees Volli Gustavson ja juhatuse liige Albert Reinsoo äsjaõnnistatud ühingu lipuga suvepäeval, 1989 Jõekäärul.

1.4 Mõni sõna sissejuhatava osa lõpetamiseks!

Käesoleva kodulehe veergudel lugeja ette toodu on vaid lühiülevaade ühingu poolt aastakümnete vältel tehtud tööst ja tegevusest. Lähemalt sellest kõigest leiame paberil, nii kirjas kui pildis ühingu arhiivist - Eesti Keskarhiiv Kanadas juures, mis k.o. ptk. kirjutamise momendil asub Toronto Eesti Majas. Mainitud arhivaale hiljuti sirvides konstateeris k.o. ridade kirjutaja, et salvestatud dokumentatsioon annab põgusa pildi ühingu mitmekülgsest tegevusest, on asjatundlikult koostatud ja salvestused on füüsiliselt heas korras.

Ühingu poolt välja antud trükiste esikaaned – enamusest – on illustreeritud koopiaga nägusast taiesest, millest koopia järgmisel lehel:

Kirjutised järgmises peatükis on koopia (mõninga kohandamisega siin allakirjutaja poolt) käsikirjast, mille SÜT saatis Tallinna Saarlaste Ühendusele (TSÜ), nende poolt koostatava raamatu “Saarlaste elulood IV” väljaandvale toimkonnale novembris, 2005 palvega, et kirjutis läheks elulugude raamatusse. Seda meile lahkelt ka võimaldati – selle eest veelkord siiras tänu Tallinna saarlastele!!! (ref: “Saarlaste elulood IV”, 2006, lhk. 410-415, Leida Helde & Leida Tõsine: “NII SEE ALGAS ...”).

Torontos 25. veebruaril, 2007

Johannes Pahapill - Saarlaste Ühing Torontos esimees.

2. Esimesed küünlapäevapeod; ühingu asutamine; kilde ühingu varasemast tegevusest:

2.1 “Nii See Algas ...”

Massiline lahkumine kodumaalt 1944 aastal, oli põgenemine Nõukogude Liidu teistkordse julma okupatsiooni eest, suures enamuses üle Läänemere Rootsi ja Saksamaale. Kanada oli üks nendest maadest kuhu avanes võimalus alates 1947. a. sõjapõgenikel sisserännata, esialgu küll peamiselt Saksamaalt, kuid aasta hiljem ka Rootsist.

Saarlaste Ühing Torontos on rajatud nende saarlaste poolt kes leidsid uue kodukoha Kanadas, Ontario provintsi pealinnas Torontos ja selle ümbruses. Kohaneda võõsil ei olnud kerge. Kui majanduslik olukord enam-vähem kindlustatud hakkasid saarlased organiseerima seltskondlikku tegevust. Saarlaste esimene kokkutulek toimus Toronto lähedal **Kew Beachis**, juulis 1954. See oli mõeldud suvise väljasõiduna suplemiseks ja jutuajamiseks. Siit kasvas välja soov organiseerida saarlaste kokkutulek talvel siseruumides.

Juba sügisel kutsuti kokku peo korraldamise koosolek Toronto **Vana Andrese kiriku** saalis. Loodi vastav toimkond ja kohe algasid eeltööd. Otsustati kokku tulla küünlapäeval, 4. veebruaril 1955. Voldemar Varik lubas organiseerida akordionide ansambli, Julius Paju rahvatansijad,

Robert Kreem ja Maimu Varik hakkasid koguma saarlaste rahvalaule, et peoõhtuks ilmuks "**Saaremaa laulik**".

2.2 Toronto saarlaste esimesed kokkutulekud - küünlapäevapeod!

Rahvakombed ja tavad on tulemus aastakümnete ja -sadade jooksul inimest ühendavate sidemete loomisega loodusega. Nendest kommetest peeti lugu ja need olid igapäevases elus määrava tähtsusega. Igas kuus oli päevi milledest rangelt kinni peeti. Veebruari kuus oli üks nendest päevadest küünlapäev, kalendri järgi 2. veebruar. Uskumiste kohaselt küünlapäeva ilm ennustas kas head või halba saaki põllumehel ja kalurile. Toronto saarlased valisid selle päeva oma pidupäevaks.

Esimene Toronto saarlaste küünlapäevapidu peeti 4. veebruaril 1955 siinses Poola majas. Kõik piletid eelmüügil osteti juba varakult enne pidu. Peole soovijate arv aga kasvas pidevalt. Peo korraldaval toimkonnal õnnestus rentida lisaks suure saalile väiksem kõrvalsaal, võimaldades kuni 600 peolise osavõttu.

Peo avas toimkonna esimees Robert Kreem. Tervituse peolistele ütles EV konsul Johananes Markus, kes sünnilt oli saarlane. Humoorika kõne pidas praost Emanuel Lepik ja tervituse kodusaarele oli koostanud Robert Kreem, mis saadeti kokkutulnud saarlaste nimel kodumaale Ameerika Hääle kaudu. Eeskava, kus esinejad olid kõik saarlased, oli rikkalik ja hästi ettevalmistatud. Esines meeskvartett Eduard Kreemi akordioni saatel, saarlaste rahvatansurühm Julius Paju juhendusel. Tantsuks mängis Voldemar Variku poolt organiseeritud kaheksaliikmeline

akordionide ansamble. Peaks ilmus trükist laulude kogumise aktsiooni tulemusena laulik "**Saaremaa rahvalaulud**". Voldemar Variku poolt pruulitud Saaremaa kodu-õlut võis maitsta Jüri Seitsi meisterdatud õllekappadest. Einelaud oli Valeria Tuusa korraldusel.

Esimesse saarlaste küünlapäeva korraldavasse toimkonda kuulusid Voldemar Varik, Johannes Tuuling, Valeria Tuus, J. Luud, August Laanevere - ja Robert Kreem esimehena.

Teine saarlaste küünlapäevapidu toimus 4. veebruaril 1956 toleaja Toronto ühes suuremas peosaalis - avarates Masaryk Halli ruumides, kuhu oli kogunenud üle tuhande peokülalise, paljud väljaspoolt Torontot. Tervituse ütles EV konsul Johannes Markus. Peokõne Oskar Paasilt. Humoorika teadustajana esines Edgar Väär ja tervitusi korraldajate nimel ütles Lembit Riis. New Yorgi saarlastelt tõi tervitusi prof. Paul Saagpakk. Kirjalikult tervitas Aario Marist Pariisist. Esines topeltkvartett, solistid Estra Väli ja Raja Himmist. Tantsuks mängis Voldemar Gustavsoni orkester. Peo korraldajad olid Lembit Riis - esimees, Emil Kuhi, Valeria Tuus, J. Luud ja Voldemar Varik.

Huvi küünlapäeva kokkutulekuteks püsis. Igal aastal alates ühingu asutamisest, on peetud küünlapäevapidu (kaks neist toimus enne kui ühing asutati).

2.3 Saarlaste Ühing Torontos asutamine.

Saarlaste arv Torontos oli 1955-ndaks aastaks ületanud kahe tuhande. Nende koondamiseks ja omavaheliste sidemete arendamiseks otsustati vajalikuks luua saarlaste oma organisatsioon. Maakondliku tegevuse juhtiv grupp või organ oleks liikmeskonna poolt valitud ja rahad kontrollitud revisjonikomisjoni kaudu.

3. märtsil 1956 kutsuti kokku saarlaste ühingu asutamise ettevalmistav koosolek. Pääle pikki sõnavõtte selle üle, milline peaks olema ühingu põhikiri valiti põhikirja koostamise komisjon koosseisus: Emil Kuhi, Lembit Riis, Kalep Ots, Voldemar Varik, Arkadi Rosin, Emanuel Lepik ja Robert Kreem esimehena. Kosolekut juhatas Robert Kreem ja protokollis Kalep Ots.

Paar nädalat hiljem, pühapäeval 18. märtsil kutsuti kokku üldkoosolek Vana Andrese kiriku saalis, saarlaste ühingu asutamiseks. Koosolekust osavõtt oli rohkearvuline. Esitati kaks põhikirja kavandit - Emil Kuhi ja Robert Kreemi poolt. Pärast rohket sõnavõttu jäeti kõrvale Kuhi kavand, kuna see oli väga üksikasjalik. Valeria Tuusa ettepanekul võeti vastu Kreemi poolt esitatud ajutine põhikiri koosolekul tehtud täiendustega.

Põhikirja kohaselt Saarlaste Ühing Torontos eesmärgiks on: “.... *saarlaste koondamine ühiseks tegevuseks eesti rahvuslikus vaimus, saarte rahvapärimeste ja traditsioonide kohaselt.*”

Ühingu esimeheks valiti Robert Kreem, abiesimeheks Jüri Aus, laekuriks Madis Peeker, kirjatoimetajaks Kalep Ots, juhatuse liikmeteks Artur Mets ja Leo Loodus. Revisjoni komisjoni liikmeiks August Laanvere, Emil Kuhi ja Arno Varik.

2.4 Ühingu pea- ja juhatuse koosseis.

Saarlaste Ühing Torontos organiteks on peakoosseis, juhatus ja revisjonikomisjon. Peakoosseis on olnud enamuses juhatuse töökava, eelarve ning aasta jooksul läbiviidud ürituste ja majandusaruannete kinnitamine, ühingu juhatuse ja revisjonikomisjoni valimine. Samuti juhatuse poolt esitatud ühingu teeneliste ja auliikmete vastuvõtmine ja toetuste otsustamine. Juhatuse ettepanekul kinnitab peakoosseis Saarlaste Ühingu teenelised ja auliikmed. Tõhusa, kauaaegse erakorraliselt hästi tehtud töö eest ühingu kasuks, antakse juhatuse otsusel teenelistele liikmetele viikinglaevaga kuld rinnamärk.

Saarlaste Ühing Torontos ei ole kasutaotlev organisatsioon. Pidevalt on toetusi antud skautidele, gaididele, täienduskoolile, laste suvekodudele ja teistele eesti organisatsioonidele. Majandusliku abi on antud ka kodusaarele.

2.5 Kilde ühingu varasemast tegevusest.

Ühingule on juba seljataha jäänud ligemale 50. aastat tõhusat tööd ja tegevust Toronto eestlaskonna rahvuskultuurilisel tööpõllul, kuhu on jäetud kustumata jäljed. Igal aastal, asutamisest alates, on peetud küünlapäevapidu (nagu eespool mainitud, kaks rahvarohket

saarlaste pidu toimus enne kui ühing asutati). Korraldatud on suvepäevi, sügiskokkutulekuid, videolindi- ja Mardi-Kadri õhtuid. Heli Läätsa kontsert ja teisi üritusi.

Ühingu väljaandel on ilmunud "Saaremaa Raamat", "Saare Rahvas Vabas Maailmas" ja ajakiri "Meie Maa". Juubelite puhul on välja antud eribroshüürid. Lähema kontakti loomiseks SÜT juhatuse ja liikmeskonna vahel annab juhatus välja perioodilist ringkirja, mille eesmärgiks on levitada ühingu päevakohast informatsiooni. Esimene saarlaste vaimne looming vabaduses jäädvustati 1955 aastal, "Saaremaa rahvalaulud" nime all. Laulik ilmus küünlapäevaks ja sisaldab 71 valitud laulu. Variant Suur Tõllu orginaalist ilmus 1979 aastal.

Saarlaste Ühing Torontos on aktiivselt osa võtnud kõikidest Toronto eestlaste üritustest, aidates elustada ja edasi kanda Jaanipäeva ja Võidupüha traditsioone. Saarlaste ühingu aktiivse abiga sai Eesti Maja Torontos rajatud. Killamängude korraldamise idee tõsteti üles saarlaste küünlapäeva koosviibimisel. Ettevõtmised õnnestusid hästi ja andsid tõuke Maakondliku Esinduskogu loomiseks aastal 1982.

ESTO '84 raames peeti esimene "Maakondade Päev". Ühisele koosviibimisele järgnesid eraldi maakondlikud kogunemised. Saarlaste kokkutulekust võttis osa üle 400 saarlase erinevatelt asukohamaadelt. Austraalias ESTO '88 ajal toimunud kokkutulekust, millest võttis osa ka esimest korda hulk kodusaarlasi, kasvas välja tihedam ühenduse pidamine kodusaarega.

Võidupühal, 23. juunil 1989 asetati Kuressaare Vabadussõjas langenute ausambale sini-must-valgete lintidega pärg langenute mälestuseks ja mälestustahvel lossi müürile.

Saarlaste ühing on aidanud kaasa Maakondliku Esinduskogu poolt organiseeritud aktsioonile "Pagulusraamat Kodumaale". On saadetud "Saare Rahvas Vabas Maailmas" ja teisi raamatuid ja ajakirju raamatukogudele ja arhiividele Saaremaal.

SÜT on majanduslikult toetanud eesti noorte organistsioone, Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, EV Aupeakonsulaati Torontos ja Toronto Eesti Maja. Abi on antud prof. P. Saagpaku, dr. J. Võõbuse, A. Mälgu ja M. Kõrberi raamatute kirjastamiseks. On abistatud kodukirikuid, Lümända koolimaja kopeerimismasina ostufondi, Saaremaa Ühisgümnaasiumi tulekahju ohvreid, Saaremaa "Memento" ingliskeele tõlkfondi ja Muinsuskaitse Seltsi ning Kuressaare haiglat. Ühing on toetanud ka Sinimägede lahinguvälja korrastamist ja kindral Juhan Laidoneri ausamba fondi. (N.B. Palume lugeda ka kirjutise lisa!)

2.6 Ühingu töötajad.

SÜT juhatuste poolt organiseeritud ja läbiviidud üritused on nõudnud juhatustelt pingestikast tegevust. Õnneks on senini leidunud isikuid kellelel on olnud taht, et saarlasi ühendav organisatsioon püsiks. Ühingu juures töötajaid on olnud palju - ei saa neid kõiki siin nimeliselt esile tuua - kõigile avaldame tänu.

Kauemat aega juhatusse on kuulunud: Pilvi Niit, Hilda Härm, Johannes Rosin, Äрни Käärid, Sergei Laaniste, Ludvig Raun, Albert Reinsoo, Lembit Riis, Leida Tõsine, Albert Lukk, Leida Helde, Heiki Paara, Arnold Kapp, Eldor Alle, Jüri Aus, Eduard Kirs, Voldemar Gustavson, Kalep Ots, Johannes Pahapill, Madis Peeker, Imant Meier j.t.

Ühingu esimeesteks on olnud:

(N.B. 17-11.2012: Lisatud Leida Helde reale "2012-")

Robert Kreem	1956 – 1957
Jüri Ots	1957 – 1958
Imant Meier	1958 – 1959
Ludvig Raun	1959 – 1960
Jüri Aus	1960 – 1969
Kalev Ots	1969 – 1977
Äрни Käärid	1977 – 1987
Voldemar Gustavson	1987 – 1994
Leida Helde	1994 – 2005; 2012 -
Johannes Pahapill	2005 – 2012

Ühingu auliikmed: Madis Peeker, August Laanvere, Eugen Rosin, Robert Kreem, Kalep Ots, Emanuel Lepik ja Johannes Rosin.

Ühingu teenelised liikmed: Kalep Ots, Sergei Laaniste, Arnold Kapp, Lembit Kolk, Äрни Käärid, Lembit Riis, Albert Reinsoo, Pilvi Niit, Hilda Härm, Heino Arro ja Ludvig Raun.

Märkus (22.02.2007): Hiljutisel ühingu aastapeakoosolekul – mais 2006 – teatas esimees, et juhatus on otsustanud nimetada suure-töö-tegijad Leida Helde ja Leida Tõsine ühingu teenelisteks liikmeteks. Vastavalt kodukorrale, on seega mõlemad ka vääristatud ühingu Kuldteenetemärgiga. Samas andis esimees üle Leida Heldele teenetemärgi; kuna Leida Tõsine ei saanud koosolekust osa võtta, anti talle teenetemärk üle ühingu sügiskokkutulekul, septembris 2006, Toronto Eesti Maja restoranis.

SÜT juhatus tegevusaastal 2005/2006.

Pildil vasakult: Johannes Pahapill - esimees, Ludvig Raun - abikirjatoimetaja, Leida Helde - abiesimees, Leida Tõsine - kirjatoimetaja, Albert Reinsoo - varahoidja, Hilda Härm - laekur; pildilt puudub Pilvi Niit - abilaekur. Revisjonikomisjon 2005/06: Valter Kongats, Aino Raun ja Arnold Kapp.

Kirjutise koostanud: Leida Helde ja Leida Tõsine.

Lisa 1. Kiri Tallinna Saarlaste Ühendusele:

“Kuna mulle on usaldatud meeldiv ülesanne eespool äratoodud kirjutis koos fotodega edastada Tallinna Saarlaste Ühendusele (lootuses, et kirjutis leiab koha koostamisel olevas raamatus “Saarlaste elulood IV”), siis kasutan siin võimalust siiralt tänada kirjutise autoreid - kauaaegseid väsimatuid ühingu suur-töötajaid Leida Heldet ja Leida Tõsist. Teie tehtud tublit

tööd on mul au ja heameel edastada “Saarlaste elulood” väljaandva toimkonna eestvedajale Tallinnas, tublile kaas-saarlasele Paul Tamkivile.

Torontos 18.11.2005

Johannes Pahapill, Saarlaste Ühing Torontos esimees”.

Lisa 2. Märkmeid Saarlaste Abitamistoimkonna kohta:

“Vihjega eespool ära toodud kirjutise peatükile nimega “Kilde Ühingu Tegevusest” - eriti selle viimases lõigus loetletud kodusaares abistamistegevusele - lubagem mul lisada seda, et peatselt pärast Eesti taas-iseeseisvumist loodi - ja tegutses Torontos mõned aastad - “Saarlaste Abitamistoimkond” (SAT). Kuigi abitamistoimkond ei olnud otseselt osa Saarlaste Ühingu Torontos (SÜT) organisatsioonist, töötas ta sellega igati käsi-käes. Kuna mul oli au olla SAT esimees ja meie toimkonna liikmeteks olid mitmed SÜT kauaaegsed juhtisikud, siis kasutan siin juhust anda paar näidet selle tegevusest. Üks neist toimus suvel 1993, mil SAT esindajana viisin isiklikult üle 6000-dollarilise Torontolaste rahalise toetuse 6-liikmelisele talupidajate grupile Saaremaal Kärla vallas. Toetus oli mõeldud neile abiks omale põllutööks vajaliku traktori ostuks. Sellest pool raha oli grupile kingiks Toronto saarlaste ja sõprade poolt, kuid teise poole kohta panime paika talupidaja-grupi ja Kuressaare lastehaigla vahelise lepingu (kirjalikult – dokument sai tollase Saare maavanema poolt kviteeritud!), mille alusel toetuse saanud talupidajad kohustusid ühiselt lastehaiglale andma poole traktori-toetusraha väärtuses talusaadus-toiduaneid järgneva mõne aasta jooksul.

Paar aastat hiljem kingiti sama abitamistoimkonna vahendusel Saarlaste Ühingu Torontos ja siinse Eesti Kunstide Keskuse (mida juhendas minu abikaasa Stella) ühisel nõul ja jõul Inglismaalt ostetud moodne muusikateraapia seadeldis (hind ca C\$ 3000). Selle abil saab puuetega lastele anda vajalikku eri-teraapiat. Seadeldise toimetasime Kuressaare puuetega laste eri-hooldekodusse (Pargi tänaval) Tallinnas asuva Pedagoogika Ülikooli vahendusel, kelle poolt õpetati ka välja vastav põetaja lastele abistava muusikateraapia andmiseks Kuressaares.

Torontos 18.11.2005

Johannes Pahapill, (tollase) Saarlaste Abitamistoimkonna esimees.”

3. Lähemalt mõne tegevusala kohta ühingu varajastel aastakümnetel.

3.1 Jäljed rahvuslikul tööpõllul.

Heites pilgu tagasi Saarlaste Ühingu Torontos tegevusele leiame, et ühing on jätnud kustumata jäljed Toronto eestlaskonna rahvuskultuurilisel tööpõllul. Seda võtab lühidalt kuid illustratiivselt kokku ühingu tollane esimees – nüüd juba manalasse lahkunud Äрни Käärid – ühingu 1986.a. juubelialbumis “Saarlaste Ühing Torontos 30”, milles ta kirjutab:

“Selle loomisest alates on Saarlaste Ühingu aktiivselt osa võtnud kõikidest Toronto eestlaste suvepäevade korraldamisest, aidates edasi kanda ja elustada meie Jaanipäeva ja Võidupüha traditsioone. Eesti Maja muresemine oli aastaid päevakorral kuid puudusid julged aktsioonid. Saarlaste Ühingu aktiivse sekkumisega sai Eesti Maja rajamine Torontos tugeva tõuke ja ergutava süsti. Saarlaste Ühingu esimene esimees Robert Kreem on olnud peaaegu kõikide Kanada-eestlaste suurürituste ideede algataja ja ka elluviija”.

“Küünlapäeva pidu, mis sai kindla aluse ühingu asutamisega, on kujunenud traditsiooniliseks peopäevaks ja on olnud alati osavõtult rohkearvuline, tuues peolisi ligidalt ja kaugelt, saades saarte rahva ühtekuuluvuse demonstratsiooniks. Meie ühingu tegevus on andnud tõuke ka teiste maakondade organiseerimiseks ja momendil on peaaegu kõik maakonnad esindatud Maakondade Esinduskogus”.

3.2 Killamängud - tõuge laiemale maakondlikule tegevusele Torontos!

Küünlapäeva peol 1976 sündis Saarlaste Ühingu initsiatiivil idee: korraldada Killamängud võõrsil. Ülejärmisel suvel leidis idee ka rakendamist ning ettevõtte võib lugeda igati õnnestunuks – osavõtt 3000! Kolm aastat hiljem (1981) toimusid Lõuna-Ontario eestlaskonna teised Killamängud, kuid vihmase ilma tõttu oli osavõtt väiksem, umbes 1000! Nagu lugeja võib juba arvata, oli Ontario Killamängude eesotsas meie ühingu esimene esimees, Robert Kreem!

Killamängude loomisloost kirjutab ettevõtmiste tollane arhivaar ja sekretär – naabersaare Hiiumaa mees L. E. Piilberg – meie ühingu hõbejuubeli puhul (1981) väljaantud raamatus “Saarlaste Ühingu 25” humooririkka sünniloos “Ja Killamängud Said Teoks!” - elektroon-koopia sellest leiame veebist (kahel lehel):

http://saarlane.ca/killamangud_1.jpg ja http://saarlane.ca/killamangud_2.jpg.

Mõningat killamängudest üldiselt - selgitust sõna “killa” kohta ja lähemalt eestlaste esimestest killamängudest Põhja-Ameerikas - on kirja pandud ühingu juubeliraamatus “Saarlaste Ühingu Torontos 30”, lk. 50-53, “Killamängud” – neist skaneeritud koopiad (neljal lehel) leiame veebist: http://saarlane.ca/killamangud_3_1.jpg , http://saarlane.ca/killamangud_3_2.jpg , http://saarlane.ca/killamangud_3_3.jpg ja http://saarlane.ca/killamangud_3_4.jpg .

N.B. Kuna eelmises kahes lõigus ära toodud kuus skaneer-koopiat on tehtud ühingu trükistes ilmunud kirjutistest, kus pilt-materjalid on must-valged fotokoopiad varasematest värvilistest fotodest, siis on siinsed koopiad suhteliselt madalama kvaliteediga kui muud fotod ühingu kodulehes. Selleks palume lahkelt lugejalt sõbralikku arusaamist!

Toronto saarlaste panusest seoses kohaliku Eesti Maja saamisega on kirjutanud põgusa ülevaate ühingu kauaaegne juhatuse liige – ühingu üks varaseid esimehi, hiljuti manalasse läinud Ludvig Raun - juubeliraamatus “SÜT 50”, lhk. 21 – “Mälestuskilde Eesti Maja Saamisloost”. Kirjutisest leiame skaneeritud e-koopia veebiaadressilt http://saarlane.ca/eesti_maja.jpg .

Käesolevas peatükis äratodu esitab kilde ühingu ettevõtmistest esimese nelja aastakümne vältel. Sellest lähemalt leiab huvitatud lugeja dokumenteeritud andmed ühingu paber-arhiivist, mis asub “Eestlaste Keskarhiiv Kanadas” juures (k.o. kirjutise koostamise ajal asub arhiiv Toronto Eesti Majas). Mainitud arhiivis on ka vähemalt üks koopia igast ühingu poolt väljaantud juubeliraamatust ja muust trükisest koos rikkaliku pildimaterjaliga, samuti koopiad ühingu poolt väljaantud ajakirjast “Meie Maa”, mis ilmus neli korda aastas (1987-1994).

Torontos 4. veebruaril, 2007

Johannes Pahapill, Saarlaste Ühing Torontos esimees.

4. Maakondlik Esinduskogu 25 !

Äsjamöödunud pühapäeval (25.03.2007) pühitses Kanadas tegutsev eesti ühiskondlik organisatsioon – MAAKONDLIK ESINDUSKOGU – pidulikult oma hõbejuubelit Toronto Eesti Maja peosaalis. Osavõtt oli üle ootuste hea – ligi paarsada! Juubelipidu oli hästi ettevalmistatud – programm oli läbimõeldult ja asjatundlikult koostatud ning esinduskogu energilise esimehe Anne Orunuka kindlakäelisel juhtimisel ka sujuvalt läbi viidud! Peokava näeme veebiaadressilt http://saarlane.ca/esinduskogu_25_kavaleht.jpg ja sõnalis-muusikalise põimiku raamkava aadressilt http://saarlane.ca/esinduskogu_25_eestimatk.jpg .

Põimiku tekst Saaremaast – juubeliaktusel SÜT esimehe poolt ettekantuna (*) – oli:

“SAAREMAA, mu armas kodusaar,

Su kadakased karjamaad, tuhandete tormide sasida, Läänemere rüppes.

Kiviklibune põld, kus adrakurg tihti naiste – ka poisikeste – pihus;

karm, kuid kaunis saar!

*Siin on sündinud arvutu meremeeste vägi, kes ikka ja jälle on kündnud mere siniseid teid –
paljud neist seal omale ka märja haua leidnud!*

*Kaali kraater, Panga müür, Muhu saar, Abruka hirvede aiad, hülgekütid ja kuulus Vilsandi
linnuriik! Kangeid vikingeid on võrsunud siit!*

*Kihelkonnal ehitati kaljaseid raudkõvast puust, ning Nasva lestad sulasid suus! Ja ilu ja tuuli, ja
“peiges kut leiges” taeva all!*

Sõrve säär tuletorniga tipus.

*Laulusalm ütlevat: “Seal Saaremaal ei kasva muud, kui sakkuspeaga tüdrukud” – kas saarlased
sellega nõus on? See on isekiisimus!”*

(): “SAAREMAA” osa põimikus “Matk läbi Eesti” 25.03.2007 Johannes Pahapilli poolt
ettekantuna oli tema poolt mõningate muudatustega Ene Runge koostatud originaaltekstile.
j.p.*

Johannesele järgnes põimiku pea-eteleja Ellen Valteri poolt kolm salmi laulutekstist “Me isad ja emad on saarlased”, kusjuures Ellenit saatis gitarrel Leena Tiisman.

All-pool on paar pilti, võetud ajaleht Eesti Elu Online toimetaja Vaado Sarapuu poolt juubeliaktuse Sõnalis-muusikalise põimiku ettekandmise ajal. Esimesel neist on etleja Ellen Valter ütlemas põimiku sissejuhatavaid värsse “Sa oled nii armas mulle”; teisel SÜT esimees Johannes Pahapill esitamas põimiku osa Saaremaa kohta.

Fotod on digitaalkoopiad ajaleht EESTI ELU võrguväljaandes ilmunud pildikogust, veebiaadressilt

<http://www.eesti.ca/main.php?op=article&articleid=15786&PHPSESSID=8bed080da42dc09c59805f101b49b0bf>

*Laval istuvad maakondlike organisatsioonide esindajad
ootamas momenti oma osa ettekandmiseks.*

*SÜT esimees Johannes Pahapill
esitamas Saaremaa osa põimikust “Matk läbi Eesti”.*

Kuna hõbejuubilari osas on tegemist Saarlaste Ühingu Torontos poolt tubli “elusüsti” saanud organisatsiooniga, mille loomise ajal oli SÜT esimeheks - seega üheks juubel-organisatsiooni loomistöö tegijaks - nüüd juba manalasse lahkunud Äрни Käärid, siis ühingu praeguse esimehena leian, et peaksin meie vendi/õdesid nii sünni-kodusaarel kui mujal laias maailmas juubilari saamisloost veidi lähemalt informeerima. Sealt siis k.o. kirjutislõike motivatsioon lootuses, et see või osa sellest jõuaks ajakirjanduse vahendusel lugejate ette ka kodusaarel, ja lehe võrguväljaande vahendusel kaas-saarlastele ka mujal maailmas! Seda Saaremaa ajaleht OMA SAAR meile lahkelt ka võimaldas - ref. Urmas Kiili kirjutis “Kanada eestlaste juubeliüritus” lehe 29.03.2007 paber-väljaandes; kahjuks puudub meil nüüd juurdepääs lehe kirjutise võrguväljaandes ilmunud elektroon-koopiale.

Veel, SÜT kodulehe ptk. 3.2 “Killamängud...” ridu sirvides näeme, et saarlaste küünlapäeva koosviibimisel 1976 kerkis üles idee korraldada Kanadas eesti KILLAMÄNGUD. Ühingu asutajaliikme - esimese esimehe ja auliikme, äsja manalasse läinud - Robert Kreemi ideest kavandatud maakondlikud ühisüritused õnnestusid üle ootuste hästi. Neile järgnesid peatselt ülemaailmse eestlaste suurfestivali ESTO '84 raames toimunud mitmed teised maakondlikud ühisüritused – sh esimene ülemaailmne eesti MAAKONDADE PÄEV ja erimandritelt saabunute omavahelised maakondlikud kokkutulekud (muide, saarlaste kokkutulekust ESTO '84 ajal võttis osa üle 400 saarlase erinevatelt asukohamaadelt: Austraaliast, Kanadast, Saksamaalt, Rootsist ja USA-st).

Eelmises kahes lõigus antu toel nendime uhkusega, et Toronto saarlaste eestvidamisel lanseeritud eesti killamängud Kanadas andsid tõuke võõrsil permanentse maakondliku katusorganisatsiooni loomiseks, mille nimeks MAAKONDLIK ESINDUSKOGU. Ametlikult “sündis” esinduskogu täpselt 25 aastat enne äsjast hõbejuubelipidu, nimelt 25. märtsil, 1982. Kuigi juubilar – koos 12 liikmesorganisatsiooniga – on rea ühiskondlikult kasulikke ja vajalikke ettevõtmisi oma 25 aastase tegevuse jooksul suutnud läbi viia, pole k.o. kirjutise eesmärk neist siinkohal ülevaadet anda (seda on teised varem teinud erinevate ajakirjanduses ilmunud kirjutiste kaudu ja võib eeldada, et selle kohta näeme/kuuleme ülevaadet peatselt, seoses äsjamöödunud esinduskogu juubelipeo raportaashiga). Pigem üritab k.o. kirjutis lugejale anda lühiülevaate Maakondliku Esinduskogu loomisest / sünnist ning tema hõbejuubelipeol esitatud pikemast ja huvitavast ettekandest, mis peokaval on märgitud nime all “Matk läbi Eesti” ja pärineb kadunud tubli, väsimata ühiskonnategelase Ene Runge poolt loodud sõnalis-muusikalisest põimikust erinevate Eesti maakondade kohta.

Põimiku peategelaseks äsjasel juubelipeol oli tuntud kohalik etleja Ellen Valter. Teda saatsid kordamööda saatemuusikud Reet Mae kandlel ja Leena Tiisman gitarrel. Samas esitasid järgimööda lugemisi 12 Torontos tegutseva Eesti maakondliku (endine Eesti-aegne maakondlik jaotus!) organisatsiooni esindajat. Iga esindaja luges ette lühikese kuid südantsoojendava kirjelduse oma sünni- / päritolu maakonna kohta.

Eespool mainitud programmilehelt (veebiaadress antud ülalpool) leiame sõnalis-muusikalise põimiku raamkava, esinemisjärjekorra ja esinejate nimed. Saaremaa osas oli siinkirjutajal meeldiv ja austav ülesanne oma kodusaares kohta luuleline lühikirjeldus juubelipeol ette kanda.

Veel esinduskogu juubelipeost. Nagu tänapäeval on kombeks taoliste ürituste puhul, kerkis ka äsjamöödunud esinduskogu juubelipeol küsimus: kas jäksame tulevikus (mil’ kodumaal sündinute read siin aina kahenevad ning võõrsil-sündinud Eesti päritoluga isikute juures kohalik assimilatsioon oma armutut tööd teeb) veel organisatsioone nagu Maakondlik Esinduskogu elus hoida? Huvitaval kombel kõlas aga mitmelt võõrsil-sündinult kindel ja julgustav vastus: “...tegutseme vanas vaimus edasi nii kaua, kui jätkub asjahuvilisi ...”! Äsjase juubelipeo korraldajate ülesnäidatud entusiasmi ja töötulemusi arvesse võttes leian, et ka mul (kuigi on mul juba eluaastaid üle kolmveerandsaja) tuleb Eestile ja eesti kultuurile pühendatud ühiskondlikku tööd jätkata seni kaua, kui Taevataat mulle tervist annab. Samas kasutan siin võimalust ja kutsun üles ka teisi, nii noori kui vanu, võimaluste piires sama tegema!

Torontos 26.03.2007 (*peatüki ridu veidi kohendatud / päevakohastatud 15. novembril, 2012*)

Johannes Pahapill, Saarlaste Ühing Torontos (tollane) esimees (*momendil juhatuse liige - arhiivi ja e-kodulehe toimetaja*).

P.S. Täna (17. november 2012) on Maakondlik Esinduskogu oma tegevuse lõpetanud - kogul on ees veel viimase pooleteist tosina tegevusaasta kohta broshöör-raamatu koostamine ja välja-andmine - ja seda loodetavasti kevadel, 2013. P.v. ka osa 12 peatükist nr. 5 !!!

5. Mõningat ühingu hilisemast – pärast kuldjuubelit tegevusest!

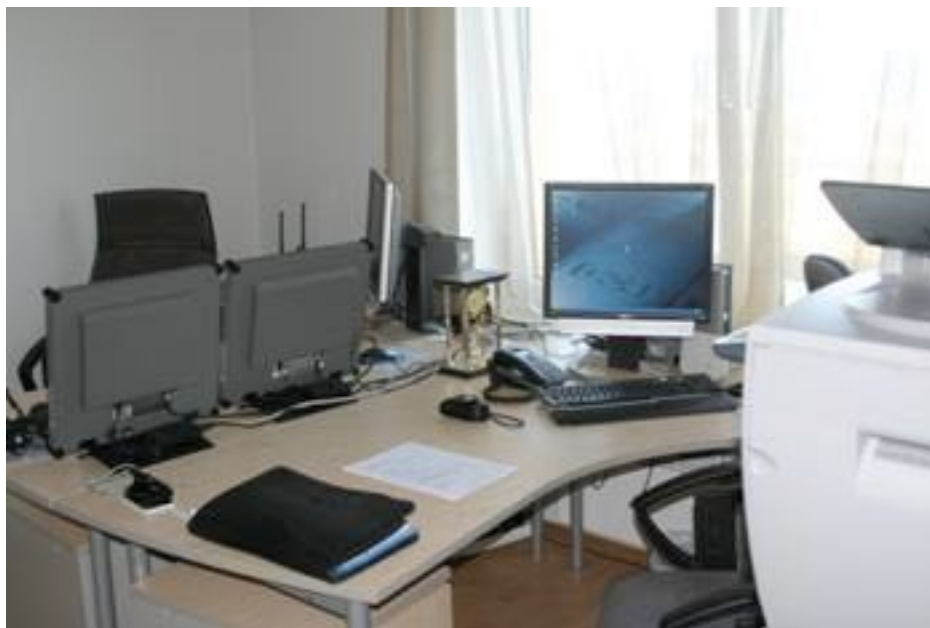
5.1 “Saaremaa sügis” 2006

16. septembril, 2006 toimus ühingu – nüüd juba traditsiooniks muutunud – perekondlik sügis-koosviibimine, mis seekord peeti Toronto Eesti Maja mugavas restoranis. Hubasest õhtupoolikust kirjutas ajaleht “EESTI ELU” oma 12. septembri, 2006 väljaandes, millest koopia koos paari pildiga lehe võrguväljaandes - veebiaadressil

<http://www.eesti.ca/printarticle.php?id=14229&PHPSESSID=29cc48f6dcc36d052ddf77f77e0329e0> .

Kuna ühingu esimehe poolt esitati koosviibimisel peale õhtusööki ka väike “fotoshow” hiljuti valminud Saaremaa süvasadamast Küdema lahe loode-kaldal, mida ta suvel kodumaal viibides külastas, siis sellest siin allpool mõned pildid. Seoses show’ga, kasutab SÜT siinjuures võimalust öelda siiras tänu Eesti Kunstide Keskusele, kes meile lahkelt vajaliku “tehnikat” fotoshowks laenas!

Siin järgnevatest piltidest näeme uue sadamahoone fassaadi ja bürood koos mõninga kohaloleva tehnilise varustusega; ka mõnda sõjalaeva, mis Võidupühal, 23. juunil, 2006 osalesid esimesel Eesti VR territooriumil toimunud NATO sõjalaevade paraadil.

Mõningat süvasadama tehnikast.

NATO sõjalaevu Saaremaa uues süvasadamas Võidupühal, 2006.

Prantsuse sõjalaev Saaremaa uues süvasadamas Võidupühal, 2006.

5.2 Saarlaste Küünlapäev 2007 – arvult viiekümnekolmas!

Ajaleht Eesti Elu võrguväljaandes ilmus 12.01.2007 SÜT esimehe Johannes Pahapilli kirjutis nimega “Kuldjuubeliaasta ajamerre!” – sealt loeme:

“Nagu oleme Eesti Elu eelmise nädala väljaandes ilmunud kuulutusest lugenud, kogunevad Saarlaste Ühing Torontos liikmed ja sõbrad päritolu/ juurtega teistelt saartelt ja mannermaalt

traditsiooniliseks küünlapäeva koosviibimiseks laupäeval, 3.veebruaril kl. 4 p.l. Toronto Eesti Maja restoranis, et peolauas ühingu 53. küünlapäeva pühitseda ja lõppevat kuldjuubeliaastat väärικalt ajamerre saata. Ühingu juhatus ootab elavat osavõttu ning soovib osalejatele toredat peomeeleolu! Üheks „mootoriks“ meeleolu tõstmise osas on oodata hästituntud Peeter Kopvillemi panust.

Kuigi mööduv kuldjuubeliaasta saabus ühingule rõõmsate nootidega - oli ju eelmise aasta küünlapäeva pidu üks suurejoonelisemaid ja õnnestunumaid ettevõtmisi - tuli meil ka kanda kaotusi ja tunda kurvastust. Aasta jooksul saatsime manalateele ühingu asutajaliikme ja esimese esimehe, auliikme Robert Kreemi, samuti kauaaegse juhatuse liikme, mitmekordse esimehe ja ühingu teenelise liikme Ludvig Rauna. Saarlaste Ühing Torontos tunneb teist suurt puudust - te jääte igaveseks meie organisatsiooni ajalukku, kui suure panusega tublid töömehed!

Kasutan siin ka juhust saarlastele - ja meie sõpradele üle maailma - soovida HEAD UUT AASTAT! Kel võimalik - nägemiseni eesseisval küünlapäeva koosviibimisel.”

Toronto saarlaste viiekümnekolmas küünlapäevapidu sai väärικalt ära peetud; sellest kirjutas ajaleht Eesti Elu suhteliselt täiuslikult - lehe kirjutisest leiame elektroon-koopia veebiaadressilt <http://www.eesti.ca/?op=article&articleid=15380> .

5.3 SÜT ja Saaremaa Muuseumi ühisettevõtte seoses “EV 90” juubeliaastaga.

5.3.1 Saaremaa Muuseumi - <http://www.saaremaamuuseum.ee> - tänu direktori Endel Püüa ettepanekule (*telefoniteel detsembris 2007 SÜT esimehele*), mis ühingu juhatuse poolt ka peatselt entusiastlikult vastu võeti, seisab ühingul ees huvitav ühis-projekt koos muuseumiga – näitus Kuressaare linnuses juulis/augustis, 2008. Ühisnäituse käendaja on EV kultuuriministeerium. Projektiga, mis koosneb näitusest ja seminari(de)st, antakse ülevaade saarlaste – nii kodumaal kui Kanadas elunevate – panusest seoses EV sünniga (1918) ja riigi taasiseseisvumisega (1992). Huvitavast kodu- ja välissaarlaste ühisprojektist saab lühiülevaate Toronto ajaleht EESTI ELU veergudel 4. jaanuaril, 2008 ilmunud kirjutisest, millest leiame lehe võrgu-väljaande koopia veebiaadressilt <http://eesti.ca/main.php?op=article&articleid=18638> ; samal teemal ilmus kirjutis ka Saaremaa ajalehes OMA SAAR 22.12.2007.

Torontos, jaanuar 2008 /j.p.

5.3.2 Eespool mainitud ühishäituse ettevalmistustööde esimene faas Saaremaa Muuseumi (SM) ja SÜT vahel toimus ajavahemikul 05.04.2008 - 12.04.2008 Torontos. Esimesel hommikul alustati kodusaarelt tulnud külaliste, kahe muuseumi töötaja (*Küllli Rikas, Maret Soorsk*) ja SÜT juhatuse (*kohal 6-liiget ja revisjoni komisjon*) ühise hommikueinega Toronto Eesti Maja restoranis. Sellele järgnes pikem ühine nõupidamine / tööplaani koostamine järgmiseks 5-6 päevaks, leidmaks SÜT arhiivist näitusele vajalikke materjale (*tegevusalaseid dokumente, fotosid jms; teha intervjuusid ühingu juhatuse liikmetega ja teistega*) ning kogutud materjalide duplitseerimine ning talletamine elektroonmeedias; samuti leidmaks muid ühingu kuuluvaid esemeid, mida saaks näitusele väljapanekuks kasutada.

Tegelik töö algas esmaspäeval, 7. aprillil (*peale pühapäevast Niagara kose ja ümbritseva regiooni külastamist*) ning kestis läbi nädala (*ülemere külalised lahkusid laup. 12. aprilli õhtul*). Suurem hulk tööd sai tehtud ühingu esimehe Johannes Pahapilli kodus, kuhu selleks ajaks oli toodud lõviosa SÜT arhiivist. Siin töötasid külalised koos ühingu juhatuse liikmetega (*esimees, abiesimees Leida Helde ja kirjatoimetaja Leida Tõsine; lisamaterjale saatis veel ühingu laekur Hilda Härm*). Suurem osa "sisetöödest" jõuti lõpetada kolmapäeva õhtuks.

Neljapäeval (10.04) tehti kiirkülastused Toronto Eesti Majas (TEM) asuvatele eesti ühiskondlikele asutustele (*eesti pood "e-store", Kanada Eesti Ühispank, EV Aupeakonsul Kanadas - hr. Laas Leivat; Eesti Kunstide Keskuse studio*). Peale seda siirduti TEM läheduses elunevate ühingu juhatuseliikmete kodudesse (*kadunud Ludvig Rauna lese Aino koju, kus Ludvigu poolt ühingu valmistatud / pühendatud kunstiesemeid fotografeeriti*); siis varahoidja Albert Reinsoo korterisse, kus ühingu suurest, raskest vapist sai eesseisvale ühishäitusele tehtud mitu fotot; Reinsoo kodus viibis momendil ka revisjoni komisjoni esimees, ühingu kauaaegne juhatuse liige Arnold Kapp.

Sealt siirduti eestlaste poolt ehitatud (Kanada) tudengite residents-kõrgmajja, TARTU COLLEGE'isse, kus külalised koos SÜT esimehega andsid intervjuu siinsele eesti ajalehele EESTI ELU; samas majas kohtuti ka Toronto Ülikooli juures asuva ELMAR TAMPÖLD nimelise EESTI ÖPPETOOLI (*Chair of Estonian Studies*) juhataja professor dr. Jüri Kivimäega, kes külastajatele tutvustas Tartu College'it (TC), seal tegutsevat Eesti Kultuuripärandi Klubi ning andis mõnesõnalise ülevaate TC praegusest kavast oma põrandapinda lähitulevikus suurendada – lootes seal luua VEMU, Väliseesti Muuseum; prof. Kivimäe tegi ka ülemere külalistega kiirvisiidi Toronto Ülikooli maa-alale ja külastas nendega seal oma töökabinetti jm huvitavaid "nurki".

Ühingu juhatusliikme Eberhart Lepiku kaasabil külastasid Saaremaa Muuseumi töötajad reedel Toronto linna ida-osas asuvat eesti vanadekodu "EHATARE" ja viisid seal tervitused neile, kellele lähisugulased kodusaarelt seda olid palunud teha. Seal tutvuneti ka eesti vanurite eest hoolitsemisega Kanadas. Viimased kaks päeva kulusid külalistel koos ühingu esimehega – ka telefonil abiesimehe ja kirjatoimetajaga – äsja saadud materjalide veelkordseks ülevaatamiseks, ka mõningate täiendmaterjalide skaneerimiseks/fotografeerimiseks ning kodusaarele viidavasse elektroonkogusse sisendamiseks.

16.04.2008 ilmus Kuressaare ajalehes OMA SAAR lühiülevaade külaliste Toronto visiidist (kahjuks pole meil siin tollest koopiast). Toronto ajalehe EESTI ELU kirjutis neile antud intervjuust külalistega Kuressaarest ilmus reedel 18.04.2008 - sellest leiame e-koopia veebiaadressilt <http://eesti.ca/main.php?op=article&articleid=19662> .

Peale ühingu valikarhivaalide kopeerimist – peamiselt skaneerimise teel – ja juhatuse liikmete ning mõne teise kohaliku saarlase intervjuerimisega/lindistamisega tehti töönädala vältel ka mitmeid fotosid. Mõnest neist on koopia ära toodud SÜT kodulehe avalehel: “Pictures & Tables / Pildid ja Tabelid” http://saarlane.ca/2008_sm_sut.htm .

Peale tegevus- ja tulemusrikast töönädalat vahetasid osalejad igati sujuvalt kulgenud koostöö kohta mõlemapoolseid tänusõnu. Kirjadest koopiad koos kodusaaresle naasnud muuseumi töötajate pildiga Kuressaare linnuse värava ees – näeb “hiireklõpsuga” veebiaadressile

http://saarlane.ca/2008_smsut_tanukirjad.pdf ja http://saarlane.ca/2008_smsut_21.jpg .

Torontos, aprillikuus 2008 / j.p.

5.3.3 Tänu Saaremaa Muuseumile ja muuseumi tublidele töötajatele – koos Saarlaste Ühingu Torontos juhatusega – avati 23. juulil, 2008. a. Kuressaare linnuses eespoolmainitud “EV 90” aastapäeva raames toimuv SM-SÜT ühisnäitus, mis jäi avatuks kuni 14. septembrini. Näitusel oli tore nimi, “**Saarlaste Ühingu Torontos - Eesti aadete hoidjana**”. Nägusast programmivoldikust leiame skaneerkopia siit - kahel lehel:

http://saarlane.ca/sutsm_program_1.pdf ja http://saarlane.ca/sutsm_program_2.pdf .

Igati oskuslikult koostatud ja eeskujulik “kuues” oleva näituse avas Saaremaa Muuseumi direktor Endel Püüa, kes oma sõnavõttus avaldas erilist tänu Saarlaste Ühingu Torontos, seoses nii silma-all oleva näituse saamislooga kui ühingu pikaajalise mitmesuguse koos- ja kaastööga muuseumiga aastakümnete vältel. Toronto saarlaste nimel ütles tänusõnu muuseumile ühingu esimees Johannes Pahapill, kes väljendas lootust, et senine hea koostöö meie kahe organisatsiooni vahel jätkuks ka tulevikus! Ta lisas, et ilma teieta poleks meie poolsada aastat tehtud töö ja tegevus säärast audiensi kunagi saanud!

Näitusel jooksis pidevalt ka ligi veerand-tunnine videofilm, milles peegeldub 6000 saarlase lahkumine kodusaaresle enne punavägede sissetulekut suvel / sügisel 1944, põgenike uue-elu alustamine võõrsil, Toronto saarlaste ühistegevuse algus ja areng, eestluse võõrsil alalhoiu tegevus ning globaalse eestluse sünd ja kasv; ka NL lagunemisel Eesti taas-vabanemine ja lõppeks välissaarlaste rõõmsaid kohtumisi lähedastega taasvabanenud kodusaaresle. Video-film on koostatud hiljuti kodusaaresle naasnud Toronto saarlase Alar Allase poolt, kasutades SÜT juhatusliikmete isiklikke filmi-klippe ja ühingu arhiivi-fotosid. Videofilmi näeme, kui avame veebisaidi <http://saarlane.ca/smsutvideo.wmv> - veebikoopia videost on seatud “Windows Media Player”i formaadile – võib avaneda ka mõnes teises formaadis. NB: kuna formaat, milles videofilm on momendil Internetis salvestatud, teeb filmi “mahalaadimise” suhteliselt pikaks

(muidugi, olenedes ka tehnilisest varustusest, mida mahalaadimisel kasutate), siis olgem juba ette teavitatud, et filmi mahalaadimine võib nõuda Sinu ajalist kannatust!

Näituse avamisest kirjutas Kersti Kukk ajalehes "Oma Saar" järgmisel päeval (24.07.2008) artiklis "Linnuses avati Toronto saarlaste näitus" positiivselt; kahjuks meil puudub veebiaadress, kus kirjutisest oli e-koopia. Ajalehes "Meie Maa" ilmus Anna-Liisa Perova sulest kirjutis pildiga (*Püüa, Tõsine*) paar päeva hiljem – 26. juulil – "Kanada saarlased võitlevad eestluse eest tänini": <http://www.meiemaa.ee/index.php?content=artiklid&sub=1&artid=25283&term=toronto>

Pilte avatseremooniast ja näitusel väljapandud museaalide stendidest leiame SÜT kodulehe abil, samuti otse-aadressilt http://saarlane.ca/ev90_smsutnaitus.htm .

Vahetult näituse avamisele järgnes linnuse teisel korrusel vastuvõtt päevakohases vestlusingis, kus muuseumi töötajad Külli Rikas ja Maret Soorsk andsid ülevaate näituse saamisloost, k.a. museaalide otsingust / valikutetegemisest kolm kuud tagasi Torontos. Samas andis Johannes Pahapill lühiülevaate saarlaste paigaldusest ja tööaladest Kanadas, ka saarlaste panusest eestluse alalhoiu-tegevusest aastakümneid Torontos, mil' kodumaal valitses võõrvõim. Peamiselt olid kõneleja luubi all Toronto ja ümbruse saarlased, kelle panus sel alal on olnud eriliselt tähelepanuväärt – ja seda just väljaspool ühingu tegevust. Koopiad ettekande raamkavast on veebis, aadressil http://saarlane.ca/ev90smsut_pahapill_peaslaidid.pdf - materjal, mis oli ka ettekande ajal ekraanile projekteeritud – (NB! Palun parandada slaidides nr.3 ja nr. 4 esinev raamatu-nime viga: antud raamatu õige nimi on "Saare Rahvas Vabas Maaailmas" – J.P. 12.09.2008); abi-info, mida ettekandja kasutas kuid mis ei olnud ekraanile projekteeritud, leiame veebiaadressilt http://saarlane.ca/ev90smsut_pahapill_abislaidid.pdf .

Viimast osa oma kirjutisest kõnealoleva projekti kohta lõpetades lubagem mul siin öelda siiras tänu oma kolleegidele ühingu juhatusest nende tubli panuse eest, eriti abiesimehe Leida Heldele ja sekreeräri Leida Tõsisele, kes ka näituse avamiseks olid üle "suure lombi" kohale sõitnud! Samas veelkordselt kogu ühingu nimel siiras tänu Saaremaa Muuseumile – direktor Endel Püüale ja seoses näituse koostamisega suure-vaeva-nägijaile, Külli Rikasele ja Maret Soorskile; ka Alar Allasele, kes näitusele suurepärase videofilmi oli koostanud.

*Torontos 31. augustil, 2008 (koopia näituse voldikust lisatud 14.10.2012)
Johannes Pahapill.*

5.4 Ühingu Sügiskoosviibimine 2008 ...

... toimus Toronto Eesti Maja Kristallsaalis pühapäeval, 14. septembril. Osavõtt oli üle ootuste rohke (ligi 70!), seega üks suuremaid viimase mõne aasta ühingu sügiskokkutulekuist. Üritusest annab põgusa ülevaate 18.09.2008 ajaleht EESTI ELU veergudel ilmunud peokülalise, ajakirjaniku Eerik Purje kirjutis "Sai saare saunas käidud", millest koopia koos pildiga esimehe tervitus-sõnavõtust on ära toodud ka lehe võrgus: <http://eesti.ca/?op=article&articleid=21024> .

Kuna hea ajakirjanik – tundud ka kui tubli naljahammas – oma kirjutises kurdab, et tol päeval juhtunud eriliselt sooja ja kõrge õhuniiskusega sügisilma tõttu, mil' peosaalis tuli kasutada õhujahutajaid, külmetas ta “saare saunas”, siis soovime sõbralikule kirjamehele kiiret paranemist! Kui aga juhtub, et tervise tagasitulek on aeglane, soovitab ühingu “tervishoiu osakond”, et haige joob suure klaasitäie kuuma ja ehtsat kibuvitsaõieteed, millele lisab luusikatäie ehtsat saare mett. Küllap see tal siis tervise peatselt tagastab!

Ühingu esimehe poolt sügiskoosviibimisel ettekantud kahe sõnavõtu täis-tekstid leiame, kui avame veebilehe http://saarlane.ca/2008_sugis_esimees.pdf. Koosviibimisel näidatud fotodest on koopiad nähtavad ka Interneti kaudu – veebilehe <http://saarlane.ca/> abil, kui seal teeme “hiireklõpsu” reale “Pictures & Tables / Pildid ja Tabelid”; ja edasi, valime rea SM-SÜT ühisnäitus EV 90, avamine ja stendid”; otse veebist: http://saarlane.ca/ev90_smsutnaitus.htm.

5.5 Ühingu traditsiooniline Künnapäevapidu 2009

... toimus hubase koosviibimisena koos rikkaliku õhtusöögiga pühapäeva pealelõunal, k.a. 1. veebruaril Toronto Eesti Maja kristallsaalis. Osavõtt oli üle ootuste rohkearvuline. Kuigi meie read on aastakümnete vältel tunduvalt hõredamaks jäänud, oli osavõtuks end registreerinud üle 60 saarlase koos sõpradega mujalt mailt – nii naabersaarte kui mannermaa juurtega kaasmaalasi.

Maitseva kodumaise õhtusöögi oli valmistanud ja kandis laudadele perekond Männama, hästi-tuntud kohaliku Hillside Cafè omanikud, kes ka karastavate jookide serveerimise eest hoolitses.

Peo avas SÜT abiesimees Leida Helde, kes teatas, et vahuveini klaasid on täidetud ühingu esimehe Johannes Pahapilli poolt, seoses tema äsjase 80. a. juubelisünnipäevaga. Selle peale kõlas peokülalistelt vägev traditsiooniline “Ta elagu, ta elagu ...”, millele juubilar vastas, et tal on hea meel üht oma tähtsat elu-verstaposti jagada nii suures ja toredas seltskonnas!

Sellele järgnes ühingu esimehe künnapäevapeo tervitus-sõnavõtt, mille kestel ta luges ette päeva-paar tagasi saabunud kirjaliku tervituse kodusaarelt, Saaremaa Muuseumi direktor Endel Püüalt ja kogu muuseumi perelt; pdf-koopia tervituskirjast leiame veebiaadressilt

<http://saarlane.ca/sm2009tervitus.pdf>, koopia esimehe sõnavõtust on aadressil

<http://saarlane.ca/knlp55esimees.pdf>.

Päevakohase sõnavõtuga esines veel pärnakast “saarlane” (tema abikaasa on puhtverd saarlane!) tuntud eesti meeskoorilaulumees Heiki Paara, andes lühiülevaate künnapäeva, mis tegelikult langeb 2. veebruarile, tähtsusest eesti kalendris, samuti 2. veebruarist seoses Eesti Vabadussõja lõpul sõlmitud Vene-Eesti vaherahulepingust. Vahetult peale tema sõnavõttu tegi ühingu esimees teatavaks, et meie kauaaegne sõber ja toetaja Heiki Paara on valitud Saarlaste Ühingu Torontos auliikmeks!

Küünlapäevapeo koosviibimise hubasusele aitas igati veel kaasa maitsekalt lillede ja paljude väikeküünaldega dekoreeritud külalislauad. Peotuju aitas tõsta mitmekesise muusikalise talendiga küalisesineja Heli Tenno; ühislauale juhendasid Heli Tenno, Erik Purje, Heiki Paara ja ühingu revisjonikomisjoni esimees Arnold Kapp.

Ajalehes EESTI ELU kirjutab Erik Purje äsjasest küünlapäeva peost lehe 6.02.2009 väljaandes igati positiivselt - sellest oli koopia koos kahe fotoga ka lehe võrguväljaandes, mille leiame veebiaadressilt <http://eesti.ca/index.php?op=article&articleid=22744> . Mõningad fotod peolt on asetatud pildilehele, veebiaadressil <http://saarlane.ca/knlp55pildileht.pdf> .

Torontos 29. märtsil, 2009

Johannes Pahapill, SÜT esimees

5.6 Ühingu Aastapeakoosolek pro 2008 / 2009...

... peeti Toronto Eesti Maja Kunsti-galerii saalis pühapäeval 19. aprillil, 2009. Osavõtt koosolekust oli meeldivalt rohkearvuline – koos oli 18 liiget! Peakoosoleku päevakorrast on koopia veebilehel http://saarlane.ca/aastapeakoosolek_2009.pdf ; koosolekut juhatas esimees Johannes Pahapill, protokollis ühingu sekretär Leida Tõsine. Ühingu tegevuse- ja majandusaruanded kinnitati esitatud kujul - koopia tegevusaruandest leiame veebiaadressilt http://saarlane.ca/2008_2009_tegevus.pdf , majandusaruandest on koopia ühingu arhiivis koos peakoosoleku protokolliga. Kuna ajalehes “Eesti Elu” 8. mai, 2009 väljaandes ilmus esimehe poolt koostatud suhteliselt detailne kirjeldus koosoleku käigust, pealkirjaga “Saarlaste tegevusrikas aasta purjetas ajamerre” <http://eesti.ca/?op=article&articleid=23674> siis leiame, et siin piisab vaid vihjega mainitud ajalehe kirjutisele – muidugi ka koosoleku protokollile, mille leiame ühingu peaarhiivist.

Torontos 8. mail, 2009

Johannes Pahapill, SÜT esimees.

5.7 Ühingu Sügiskoosviibimine 2009

.... toimus pühapäeval, 20. septembril Toronto Eesti Maja Kristallsaalis. Osavõtt oli taas suhteliselt rohkearvuline – ligi 60 ümbruskonna saarlast koos sõpradega, kes ise või kelle juured on teistel saartel või “suurel maal”, pluss kolm otse kodumaalt, Tallinnast. Rikkaliku ja maitsva rootsi laua oli korraldatud Hillside Cafe ja Delicatessen poolt (seega Männamaade pere), kes ka karastavate jookide eest hoolitses. Nii tagapõhja kui ühislauale saatev muusika oli tuntud kohalikult duolt – Voldemar Palo (akordeon) ja Lembit Vohnja (gitarre), kellele lisandusid

eeslauljatena kaks tublit peokülast, ajalehemees Eerik Purje ja üks Tallinna külastest – Ilvi Pillart.

Koosviibimise avasõna ütles ühingu abiesimees Leida Helde, kes tervitas külalisi ja andis ülevaate koosviibimise programmist, tuletas peolistele meelde, et tänavu sügisel möödub 65 aastat sellest, mil kümned tuhanded kaasmaalased põgenikena sissetungiva punaväe eest oma armsad kodud pidid maha jätma ja vaba-inimese eluvõimalusi võõrsile otsima läksid. Siis palus abiesimees peokülastised maitsekalt kaetud söögilaualt kehakinnitust võtma.

Vahetult peale tublit ja maitsvat einet andis ühingu esimees Johannes Pahapill lühiülevaate oma tänavuaastasest suhteliselt pikast (ligi viis nädalat!) kodumaa reisist, mille vältel ta viibis nii kodusaares kui Tallinnas ja külastas ka Lõuna-Eestit, kus osales oma kadunud abikaasa Stellale pühendatud tänuksõnna avamisel endises Rõngu mõisa pargis, mis Stella nimel sai äsja kingitud Rõngu valla rahvale.

Esimees edastas peokülastele soojad tervitused siin paljudele nüüd juba hästituntud Saaremaa Muuseumi teadur Külli Rikaselt ning Tallinna Saarlaste Ühenduse juhtisikuilt Paul Tamlivilt ja Kalle Liivilt. Sellele järgnes esimehelt lühiülevaate meile tuntud Toronto saarlase – kes nüüd on aga püsielanik Kuressaares – Alar Allase ja Saaremaa Muuseumi huvitava ühisprojekti “Elame siin üheskoos” kohta. Ta soovitas peokülastele omale südameasjaks võtta, et kel võimalik, see huvitavat ja paljutõotavat ühisprojekti jõukohaselt väikese lühilaenuga toetaks, kuni raha selleks Euroopa fondist laekub. Lähemalt esimehe sõnavõtetust loeme veebiaadressilt

http://saarlane.ca/2009_sep_esimees.pdf

Koosviibimise lõppsõna ütles taas abiesimees Leida Helde, kes tänas ühingu nimel tublisid einelaua koostajaid, lõbusaid muusikamehi ja ühislauluarmastajaid külalisi ning lisas, et loodame kõiki taas kohata ühingu eesseisval traditsioonilisel küünlapäevapeol, esimesel veebruarikuu pühapäeval, 2010. a!

Ühingu tänavusest sügiskoosviibimisest kirjutab ajakirjanik Eerik Purje ajalehes EESTI ELU lehe 25.09.2009 väljaandes, artiklis nimega “Saarlaste sügiskokkutulek”. Kirjutisest on koopia ka lehe võrguväljaandes koos kolme pildiga peolt, need leiame veebiaadressilt

<http://eesti.ca/?op=article&articleid=25340>.

*Torontos 25. septembril, 2009
Johannes Pahapill, SÜT esimees*

5.8 Ühingu traditsiooniline Küünlapäevapidu 2010 - arvult juba 55.! - toimus pühapäeval, 7. veebruaril hubase perekondliku koosviibimisena Toronto Eesti Maja kristallsaalis. Kuigi osavõtt neist toredaist pidudest on aastatekümnete jooksul tunduvalt vähenenud, oli osalejate peotuju – nagu ühingu pidudel alati – lõbus ja pidulaud oli rikkalikult kaetud.

Koosviibimisest saame põgusa ülevaate Eesti Elu 12. veebruari kirjutise vahendusel, kus väsimata ajakirjanik Eerik Purje selle kokkuvõtlikult lugeja ette toob – p.v. e-koopia:

<http://eesti.ca/index.php?op=article&articleid=27205>

Kuna mul polnud isiklikult võimalik peost osa võtta, ega saanud ka selle korraldustöödele oma panust anda (*olin pikemal puhkusel päikeselisel ja soojal Floridas*), siis kasutan sin võimalust tänada oma lahkeid ja töökaid kolleege ühingu juhatusest toreda peo korraldamise eest, samuti ühingu liikmeid ja sõpru, kes külmal talvapäeval ühingu traditsioonilisest küünlapäevast osa võtsid!

Torontos 16. mail, 2010

Johannes Pahapill – SÜT esimees

5.9 Ühingu Aastapeakoosolek pro 2009 / 2010 toimus 31. mail, 2010 Toronto Eesti Majas, siinjuures koosolekust veidi lähemalt:

- kirjutis ajalehes EESTI ELU 18.06.2010 / J. Pahapill “*Toronto saarlastel ees ühisprojekt kodusaarega*” - koopia aadressil <http://eesti.ca/index.php?op=article&articleid=28644>
- koopia aasta-tegevusaruandest: http://saarlane.ca/2009_2010_tegevus.pdf

5.10 Ühingu Aastapeakoosolek pro 2010 / 2011 toimus 30. mail, 2011 Toronto Eesti Majas.

- Peakosoleku kohta ilmus ühingu esimehe sulest ülevaatlik kirjeldus kohaliku ajalehe EESTI ELU veergudel 8. juulil, 2011, millest koopia oli ka lehe võrguäljaandes, veebiaadressil:

<http://www.eesti.ca/toronto-saarlaste-tanavune-sugistegevus-algab-varajase-perekondliku-koosviibimisega/article32843>

- Aastapeakoosolekul esitatud tegevuse ülevaatest e-leiame koopia ühingu veebiaadressilt

http://saarlane.ca/2010_2011_tegevus.pdf

5.11 Aastapeakoosolek, pro 2011 / 2012 ...

- toimus 9. oktoobril, 2012 Toronto Eesti Majas. Kosoleku päevakorra ja tolle raames toimunu kohta koostas koosoleku juhataja järgmisel päeval lühi-ülevaate koos viidetega elektroon

- koopiatele koosolekul esitatud aruannete kohta, ref. <http://saarlane.ca/2012peakoosolek.pdf>. Tegevusaastal toimunud sügispeost 19.09.2011 Toronto Eesti Maja kohvikus kirjutas ajakirjanik Eerik Purje EESTI ELU 23.09.2011 väljaandes huumoriga läbi põimitud loo koos kahe pildiga; kirjutisest leiame koopia veebiaadressilt <http://saarlane.ca/2011pidu.pdf>.
- Aastapeakoosoleku käigust ilmus ajaleht EESTI ELU 19.10.2012 paber-väljaandes kirjutis, millest e-koopia leiame veebiaadressilt http://saarlane.ca/2012peakoosolek_eeСТИelus.pdf.

Torontos, 24.10.2012

Johannes Pahapill (alates 9.okt. 2012: SÜT juhatuse liige - elektroonarhiivi / kodulehe toimetaja).

5.12 Kaastöö Maakondliku Esinduskogu raamatule “Maakondade Pärandi Jälgedel - II”

I. SÜT originaalpanuse koopia raamatule leiame veebiaadressilt:

http://saarlane.ca/maakonnad_2.pdf.

II. Ühingu kirjavahetuse raamatu komiteega seoses uue väljaande koostamisega leiame siit:

17-10-2012: Külvet-Pahapill-Külvet: http://saarlane.ca/maakonnad_2mail_1komiteele.pdf

ja 25-10-2012: Pahapill-Külvet-Pahapill: http://saarlane.ca/maakonnad_2mail_2komiteele.pdf ;

III. Umbes aasta hiljem (03-10-2013) Maakondliku Esinduskogu poolt varem planeeritud uue raamatu väljaandmise protsessi edusamme (või nende puudumist) kontrollides (telefonil: J. Pahapill / L. Helde) selgus, et “asi” pole kahjuks vahepeal vist edusamme teinud - seega puudub momendil ühingul informatsioon Esinduskogu uue raamatu koostamise / ilmumise ajatabeli kohta!!!

IV. ... ligi kolmveerand aastat hiljem (juunis 2014), on taas kirjavahetust Külvet-Pahapill-Külvet samal teemal, millest peegeldub lootust, et planeeritud trükise kavand on siiski valmimas; sellest lähemalt: http://saarlane.ca/maakonnad_2mail_3komiteele.pdf

V. ... täna - 5. sept, 2014 - “asja” hetke-seisu kohta SÜT juhatusel infot küsides (telefonil Pahapill - Helde) oli kuulda, et senini polevat raamatu väljaandmisele siiski mitte palju edasy jõutud; polevat ka väljaandmise kuupäev veel teada.

VI. 20.12-2014 saabus mulle (J.P. - SÜT kodulehe koostaja) Vaike Külvetilt maakondade raamatu koostamise progressi kohta järgmine kiri:

"Teatan siinjuures kuidas edeneb raamat. Kõik maakondade artiklid on käes ja olen vajalikuse korral ümber organiseerinud/kirjutanud. Praegu teeb Piret Noorhani keele korrektuuri. Puuduvad: umbes pooled fotod-allkirjad; Oskari laureaate peatükk; lühike ingliskeelne ülevaade. Fotodega on raskusi. Kuna mõnel maakonnal puuduvad korralikud fotod, olen pidanud ja pean veel pildistama paneelidele paigutatud fotod.

Raamatut kujundab Marcus Kolga ja lõpliku korrektuuri on lubanud teha Elle Puusaag. Raamatut trükitab Town Press. On aeg mõelda mitu koopiat tellida. Eks 25-30 saadame organisatsioonidele?

Enne kui raamat läheb kujundajale-Puusaagile-trükkikotta, saadan kõigile artiklid ja kutsun kokku koosoleku, et anda viimase võimaluse artiklid, fotod-allkirjad kontrollida.

Soovin kõigile häid pühi

Vaike”.

VII lisaks eelmises lõigus antud ülevaatele raamatu koostamise arengust võiks mainida veel seda, et ajavahemikul 7. aprill - 11. aprill, 2015 toimus raamatu peatoimetaja ja SÜT kodulehe toimetaja vahel kirjavahetus teemal ühingu poolt raamatusse suunatud teksti ja fotode osas; tundub, et resultaat oli igati positiivne - ja, et uue raamatu projekt liigub kindlal sammul edasi.

VIII ... SÜT juhatuse koosolekul 10. juunil, 2015 teatas ühingu president Leida Helde, et Maakondliku Esinduskogu raamatu nr. II koostamine on lõppfaasi jõudnud ja nüüd on oodata, et raamat läheb peatselt trükki. Samas mainis ta, et SÜT poolt ilmub raamatus ühingu elu ja tegevuse kohta kaks suhteliselt pikka kirjutist - üks koostatud tema poolt ja teine eelmise esimehe Johannes Pahapilli poolt; ning, et raamatus saab olema rikkalik valik fotosid ühingu tegevusest; ja veel, et fotod tulevad värvitrukis!!! Samas mainis president, et teised maakondlikud organisatsioonid - hiidlased, pärnakad ja harjukad - on raamatu projektile omapoolsed annetused juba teinud; samas tegi president ettepaneku, et SÜT toetaks raamatu-projekti viiesaja dollariga; seda juhatuse ka kinnitas, ja laekur Hilda Härm lubas asja vastavalt korraldada.

10.06.2015 - lisatud lõige VIII / j.p.

IX ... Raamat **MAAKONDADE PÄRANDI JÄLGEDEL II** - Town Press Toronto Canada, ISBN # 978-0-0739879-1-1 esitleti kolmapäeval 2-12-2015 Maakondliku Esinduskogu poolt avalikkusele pidulikult koosviibimisel Toronto Eesti Majas. Koosviibimisest annab Eerik Purje ülevaatliku pildi ajalehes EESTI ELU # 48 2015, reede 4. detsembril 2015, millest leiame kõikuvõtte lehe veebist, aadressilt <http://www.eestielu.ca/en/component/content/article/230-estonianlife-estielu/events-sundmused/local-events-kohalikud-sundmused/eesti-maja-estonian-house/4780-raennak-maakondlikus-vaimus>

12.05.2015 - lisatud lõige IX ptk. 5.12-le / j.p.

5.13 Aastapeakoosolekust, pro 2012 / 2013; ka mõningat ühingu 2013 / 2014 ja 2014/2015 tegevusest / plaanidest.

I - Ühingu 2012 / 2013 korraline aastapeakoosolek toimus 29. mail, 2013 Toronto Eesti Maja kunstigalerii saalis. Koosoleku käigust koostas ühingu arhivaar / kodulehe toimetaja (*k.o. lühisõnumi autor*) põhjaliku ülevaate, millest ta edastas koopia kohaliku ajalehe EESTI ELU toimetusele sooviga, et ajaleht koostaks tolle najal kirjutise ja avaldaks sama oma järgmises väljaandes (*21-06-13, kui võimalik*); samas paigutas ta mainitud kirjutisest täismahus e-koopia ühingu kodulehele, kust leiame selle veebiaadressilt http://saarlane.ca/2013_peakoosolek_kirjutis_lehele.pdf;

.... EESTI ELU oma 21-06-2013 veebiväljaandes avaldas sissejuhatava osa k.o. lõigu esimeses paragraafis mainitud koosoleku kirjeldusest koos fotoga koosolekule järgnenud kohvilauas

osalejaist <http://www.eestielu.ca/et/sundmused/kohalikud-sundmused/1726-saarlaste-uehing-torontos> kus on ka mainitud see, et täismahus kirjutis ilmub ajalehe 28-06-2013 paberväljaandes.

II - 2013. a. perekondlik sügiskoosviibimine toimus taas suhteliselt suurearvulise osavõtjaskonnaga (*kohal 32, koos külalistega*) esmaspäeval, 23. septembril Toronto Eesti Maja restoranis. Koosviibimisest kirjutas oma tüüpilises huumorikeeles Eerik Purje ajaleht EESTI ELU 27-09-2013 väljaandes, millest leiame (*ühingu arhivaari poolt tehtud skaneer-koopia*) veebiaadressilt <http://saarlane.ca/2013-sugis.pdf> ;

III - Eelmises lõigus manitud sügiskoosviibimisest saatis ühingu president Leida Helde kolm fotot koos selgituskirjaga ühingu arhivaarile / kodulehe koostajale, kes tegi neist komposiit-skaneerkoopia ja salvestas sama kodulehele, aadressile: http://saarlane.ca/2013_sugis.jpg .

IV - Erinevate juhatusiikmete tervislike olukorra põhjustel ei toimunud aastal 2014 ühingu juhatuse ega liikmeskonna ametlikke kokkusaamisi; küll aga kestis vajalik koos- ja kaastöö Maakondliku Esinduskogu raamatu projektiga - p.v. ülevalt, ptk. 5.12, lõiked IV, V ja VI .

V - 10. juuni, 2015 (*Toronto Eesti Maja restoranis*) toimunud SÜT juhatuse koosolekult:

- Nii, nagu on juba üleval-pool mainitud (*p.v. ptk. 5.12 - lõik VII*), otsustati Maakondliku Esinduskogu raamatu-projekti toetada rahaliselt ühingu kassast;
- toimus läbirääkimine SÜT tegevuse lõpetamise teemal ja otsustati eestseisval 2014/2015 aastapeakoosolekul teha ettepanek ühingu tegevuse lõpetamiseks peale 60. tegevusaasta juubelit (*2016. aasta kevadel*).
- kuna ühingu kassas on - ja eelduse kohaselt saab ka peale 60. a-p pidustusi olema - “kenakene summa”, siis jäi iga juhatuse liikme hooleks mõelda enne eesseisvat aasta-peakoosolekut kuhu / kellele võiks ühing oma tegevuse lõpetusel kassa-ülejäagist annetada - näiteks Eesti gaidid /skaudid Kanadas, Saaremaa Lastehaigla ja/või puuetega laste hooldekodu Kuressaares (mainitud kahe viimase osas lubas Johannes Pahapill oma eeseisva sünnikodusaaresi visiidi ajal (k.a. augustikuu algpäevil) kohapeal olukorraga tutvuda ja selle najal juhatusele aasta-peakoosolekul vastava ettepaneku teha.

VI - 2014 / 2015 Aastapeakoosolek; otsus ühingu tegevuse lõpetamiseks.

- SÜT 2014/2015 tegevusaasta korralisel aastapeakoosolekul (2. oktoobril, 2015) otsustati organisatsiooni tegevus lõpetada - paralleelselt ühingu 60. a. juubelipeoga; pidu - vastava muusikalise kavaga - korraldatakse 2016.a. aprillikuu esimesel või teisel neljapäeval; päev oleneb sobiva ruumi leidmisest (n. Toronto Eesti Maja Kristall-saal!). Samas tegi aastapeakoosolek ühingu juhatusele ülesandeks moodustada põhikirjas ette nähtud tegevuse lõpetamise komitee, kelle ülesandeks oleks ka ühingu varade talletamise plaan ja kassa-ülejäagi jaotamine.
- Loodetava kassaülejäagi osas teavitas Johannes Pahapill koosolekut tema ja (Kuressaarest) Maret Soorski hiljutisest kirjavahetusest seoses loodetava kinke-toetusega Saaremaa Haigla laste osakonnale. Samas mainis Pahapill, et ootab (Soorski vahendusel või otse haiglast)

kirjalikku soovi rahalise toetuse saamiseks mingi konkreetse objekti või teenuse ostmiseks laste osakonnale haiglas.

- Aastapeakoosoleku lõpul tehti koosolejatest ühispilt - paber-koopia ühispildist leiame k.o. ülevaate järgmiselt lehelt; pildist on scaneer-koopia ühingu kodulehel - otse juurdepääs veebiaadressilt www.saarlane.ca/2015_peakoosolek.jpg ; koosolekust ilmus ajaleht EESTI ELU 30-10-2015 väljaandes ülevaade, millest e-koopia aadressil <http://www.eestielu.ca/et/component/content/article/136-estonianlife-eestielu/events-sundmused/local-events-kohalikud-sundmused/4633-teade-saarlaste-uehingult-torontos-suet-oma-aesjasel-aastapeakoosolekul-2015>

SAARLASTE ÜHING TORONTOS

2014/2015 Aastapeakoosolekust osavõtjad

Toronto Eesti Majas 2. oktoobril, 2015

Pildil (seisavad - vasakult): Helgi Samble - liige, Aino Raun - abilaekur, Pilvi Niit - abiesimees, Leeni Kuusik - liige, Leida Helde - esimees; (istuvad): Hilda Härm - laekur, Johannes Pahapill - kodulehe toimetaja.

6. Mõtteid ja samme seoses SÜT tegevuse lõpetamisega.

6.1 Ootame sel teemal lahkelt kirjutajat / kirjutajaid! Soovitame enne kirjutamist läbi lugeda ühingu asutaja, auliikme, manalasse läinud Robert Kreemi poolt (Torontos 2005) kirja pandud mõtteid teemal globaalne eestlus:

“EESTLUS JA SELLE ÜHISKONDLIK ARENDAMINE

Teoreetilisi ja praktilisi lähtekohti” - http://saarlane.ca/kreem_eestlus.pdf

(J.P. ca. 2005)

6.2 Oma tervitus-sõnavõttus Toronto Eesti Baptistliku Koguduse (TEBK) traditsioonilise “Kodusaarte Hommik” programmis 11. novembril, 2012 puudutas SÜT esimees Leida Helde seda teemat ja ütles: “... ehkki paljud Toronto eesti organisatsioonid on oma tegevuse lõpetanud või kaaluvad seda võimalust, jätkavad vaprad saarlased edasi, vähemalt oma 2016. aastal tähistatava 60. a juubelini...”. Ref. Toronto ajalehes EESTI ELU 17.11.2012 väljaandes ilmunud TEBK kirjutis, millest leiame elektroon-koopia veebiaadressilt:

<http://www.eestielu.ca/et/sundmused/kohalikud-sundmused/896-kodusaarte-hommikul-tebk-s>

6.3 Esimene “pauk” SÜT tegevuse lõpetamiseks “lasti” ühingu juhatuse koosolekul 10. juunil, 2015; sellest lähemalt, p.v. ptk. 5.13 lõige V - teine ja kolmas osa.

28.09.2015 / j.p.

6.4 Mõningat seoses SÜT tegevuse lõpetamisega:

- Nii, nagu oli lubatud (p.v. ptk. 5.13 - V lõigu kolmas osa), võttis ühingu juhatuse liige Johannes Pahapill kontakti SÜT-ga varem lähedast koostööd teinud Saaremaa Muuseumis (SM) töötava (ref. 2008.a. juulis-augustis korraldatud SÜT ja SM ühisnäitus, millest lähemalt k.o. kodulehe par. 5.3) Maret Soorskiga, leidmaks sobiv konkreetne vajalik asi /ese / teenus Saaremaa lastehaiglaste, mille ostu võiks ühingu rahaliselt toetada oma (loodetavast) kassaülejäagist tegevuse lõpetades; sellest lähemalt äsjases Soorsk-Pahapill-Soorsk vahelises kirjavahetuses, millest leiame koopiaid veebiaadressilt www.saarlane.ca/soorsk_pahapill_1.pdf.

28. sept. 2015 / j.p.

6.5 SÜT 60. aastapäeva juubelipidu / ühingu viimane avalik etteastumine toimus hea eeskava, rikkaliku peolaua ja suhteliselt suure arvu külalistega laupäeval, 9. aprillil 2016 Toronto Eesti Majas. Peo kohta annab ajakirjanik Eerik Purje ajalehes EESTI ELU (15. aprilli, 2016 väljaandes) talle omapärase huumoriga positiivse ülevaate koos fotodega (värvifotod lehe veebist, aadressilt <http://www.eestielu.com/et/organizations/230-eesti-maja-estonian-house/5255-kuuskuemmend-saaremeelset-aastat> ; ajalehe kirjutise kaks osa leiame veebist, aadressidelt www.saarlane.ca/60_1.pdf ja www.saarlane.ca/60_2.pdf.

9. mai, 2016 / j.p.

7. Viiteid kirjutistele Saaremaast ja saarlastest; ka Torontost.

- Saaremaa, minu kodu: <http://www.saaremaa.ee>
- Saaremaa Muuseum: <http://www.saaremaamuuseum.ee/en/>
- Saaremaa Muuseumi direktor Endel Püüa sai kultuuripremia - SÜT avalik õnnitus - Ig-k. 2
<http://www.saartehaal.ee/2013/12/13/endel-puuat-tunnustati-maineka-kultuuripreemiaga/>
- Tallinna Saarlaste Ühendus: <http://www.hot.ee/saarlast/>
- Toronto: <http://www.toronto.ca>
- Toronto Eesti Maja: <http://estohouse.com/2009/>
- Tartu College - eesti akad. kodu / VEMU (VE muuseum) : <http://www.tartucollege.org>
- Tartu College - tudeng-residents: <http://www.tartucollege.ca>
- Eesti Kunstide Keskus: <http://estarts.ca>
- Toronto eesti ajaleht EESTI ELU: <http://eestielu.net>
- Toronto eesti võrguleht ESTONIAN WORLD REVIEW: <http://eesti.ca>
- Ajaleht MEIE MAA: <https://www.meiema.ee>
- Ajaleht SAARTE HÄÄL: <http://www.saartehaal.ee>
- Võhma Kultuuri- ja Spordiseltsi 10-aasta tegevusest / saavutustest:
https://www.meiema.ee/index.php?content=artiklid&sub=54&artid=75178#.WLnVzG_-Xzw.email

.....

*Viimati muudetud: 5. märtsil, 20167 (lisatud ülevaade Võhma Kultuuri- ja Spordiseltsi 10-
asstasest tegevusest / viide ajaleht MEIE MAA 03/03/2017 sellekohasele kirjutisele.*